

بررسی میزان آشنایی دانش آموزان پسر مقطع ابتدایی با معلمان شهید و ارائه راهکار برای افزایش شناخت

(مطالعه موردی استان یزد)

مهديه پورمقالقانی¹

چکیده

در راستای رسیدن به اهداف تربیتی ضرورت دارد برنامه ریزان و سیاست گذاران آموزشی، الگوهای مناسب را معرفی کنند تا بتوانند دانش و بینش لازم را در کودکان و جوانان برای فعالیت در جامعه فردا پرورش دهند. در راستای این سیاست، شناسایی معلمان شهید از اهمیت خاصی برخوردار است. مطالعه حاضر باهدف تعیین میزان آشنایی با معلمان شهید و راهکارهای افزایش شناخت آنها، از دیدگاه دانش آموزان پسر مقطع ابتدایی انجام گردید. این پژوهش یک مطالعه توصیفی-تحلیلی از نوع مقطعی است. جامعه موردبررسی را 100 از دانش آموزان پسر مقطع ابتدایی شهر یزد تشکیل داده است. دانش آموزان ذکرشده، سه پایه را گذرانده و در پایه های چهارم، پنجم و ششم در نیمسال اول تحصیلی 1401-1402 مشغول به تحصیل بودند. از این تعداد 89 نفر به روش تصادفی ساده مورد مطالعه قرار گرفتند. ابزار گردآوری داده ها، پرسشنامه بود که توسط دانش آموزان تکمیل گردید. نتایج نشان داد که علاقه مندی به مطالعه زندگی نامه معلمان شهید، شرکت در همایش معلمان شهید و ساخت اپلیکیشن شهدای معلم مهم ترین موارد و راهکارها در جهت شناخت و آشنایی با معلمان شهید بوده است. لذا پایستی برنامه ریزی ها در انتخاب راهکار مناسب جهت آشنا شدن دانش آموزان با معلمان شهید انجام گیرد.

واژه های کلیدی: معلمان شهید، دانش آموزان، تربیت، شناخت

طرح مسئله:

¹ معلم آموزش و پرورش، گروه علوم تربیتی، مدرسه دبستان پسرانه امام حسین (ع)، یزد، ایران

آموزش و پرورش یکی از مهم‌ترین عوامل رشد فکری، اخلاقی، دینی، فرهنگی و تربیتی انسان‌های یک جامعه‌ی پویا است. کودک و نوجوان در این سنین از محیط خانواده خارج می‌شود و به‌طور رسمی در اجتماعی جدید یعنی مدرسه پذیرفته می‌شود، دانش‌آموز در این اجتماع جدید فرصت می‌یابد تا افکار و اندوخته‌های دینی و اخلاقی گذشته‌اش را موردبازنگری قرار دهد و شخصیت خویش را بسازد و تکمیل و تثبیت نماید). 1399، میرمحمدی، اکرم)

تربیت اخلاقی از ضرورت‌های عصر حاضر به شمار می‌رود. حیات اخلاقی کودکان به عادات اجتماعی وابسته است که از خارج بر اراده طفل تحمیل می‌شوند، کودکان خیلی به قواعد پایبند نیستند، لذا در ابتدای امر، تربیت اخلاقی آن‌ها امری نسبتاً مشکل به نظر می‌رسد. اما وقتی به برخی ویژگی‌های روان‌شناختی کودکان دقت می‌کنیم، متوجه می‌شویم واقعیت امر چیز دیگری است و آن، آسان بودن امر تربیت اخلاقی در این دوره است. (بندگانی فرد، زهره، 1401)

شهادت طلبی از جمله عبارات مقدس و قابل احترام در کلیه‌ی جوامع و ادیان مختلف است که قدمت زیادی (حتی قبل از ظهور دین اسلام) دارد. این واژه‌ی مقدس تداعی‌کننده‌ی بسیاری از صفات حسنه و مورد احترام انسان‌ها از قبیل: فداکاری، شجاعت، آزادگی، عزت و غیره است. آموزش و پرورش سنگ زبرنای توسعه‌ی اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و فرهنگی هر جامعه است. برای اینکه کودک یا نوجوان را به انجام دادن عملی ترغیب کنیم باید تربیتی بدهیم که او بتواند شخصی را که از نظر او مهم یا محبوب است در حال انجام دادن آن عمل مشاهده کند (قدمی کارمزدی، فروردین 1400، دوره 2، شماره 1، ص 85-104)

بسیاری از آموزگاران این سرزمین در راه حفظ خاک، وطن، ایمان، ناموس و باورهای زیبا از جان خویش گذشتند و در طول زندگی با پرکت خویش راه انسانیت را به شاگردان خود آموختند و حتی پس از شهادت نیز آموزگار راه عشق و ایثار شدند. معلمان سرمایه‌های بزرگ اجتماعی محسوب می‌شوند و سیره و سبک زندگی شهیدان معظم بخصوص شهید مطهری، اسوه واقعی علم آموزان به شمار می‌رود. شاهد خراسان شمالی؛ 1401، سری دوم، ویژه نامه شهدا معلم)

علی‌رغم این‌که پژوهش‌های زیادی در رابطه با نقش معلمان شهیدان و الگو بودن آن‌ها صورت گرفته است اما هنوز تلاش‌هایی برای یافتن ویژگی‌های مشترک و معرفی معلمان شهید و اهمیت جایگاه آن‌ها ادامه دارد.

و همین مسئله باعث شد تا من به عنوان یک آموزگار این دغدغه را داشته باشم آیا دانش آموزان به معلمان شهید را می‌شناسند و با ویژگی‌های آن بزرگواران آشنایی دارند و از آن‌ها الگوبرداری می‌کنند؟ و این پژوهش را جهت بررسی میزان آشنایی معلمان شهید و ارائه راهکار برای افزایش شناخت در دانش آموزان پسر مقطع ابتدایی انجام داده‌ام تا قدمی هرچند کوچک باشد.

مطالعه‌ی حاضر باهدف تعیین میزان آشنایی با معلمان شهید و ارائه راهکار افزایش شناخت از دیدگاه دانش آموزان مقطع ابتدایی یزد، طراحی و اجرا گردید و به‌منظور دستیابی به این هدف، پرسش‌های زیر مطرح شد:

1. دانش آموزان مقطع ابتدایی- که خود آینده‌سازان فردا هستند- به چه میزان معلمان شهید را می‌شناسند؟

2. از دید دانش آموزان ابتدایی، غالب‌ترین راهکار افزایش شناخت معلمان شهید کدام است؟

بدنه اصلی مقاله

زندگی مشتمل بر قواعدی است که انسان‌ها مخصوصاً در سنین جوانی مایل هستند آن‌ها را بیاموزند و بهترین شیوه کار را در تاسی جستن به رفتار و منش افراد مورد قبول خویش می‌دانند، تا بر این مبنا بتوانند به شخصیت یک مرد یا زن کامل دست یابند. (شرفی، ۱۳۷۹، ص ۲۳)

انسان شایستگی رسیدن به همه‌ی کمالات الهی را دارد و آفریده‌شده تا خلیفه‌ی خداوند بر روی زمین شود. برای رسیدن انسان به چنین مقامی نیاز است تا در مسیر دین قدم بردارد و در جهت آن رشد کند. در این راه افراد و گروه‌های مختلفی با انسان همراه هستند و می‌توانند به‌عنوان راهنما، او را در مسیر دین تربیت کنند و به بالا ببرند یا در مسیر غیردینی او را از مقصد دورتر کنند. مدرسه یکی از این عوامل است. (مشایخی مزار، 1395)

شیوه‌ی تربیتی مدرسه بر شخصیت دانش آموزان بسیار مؤثر است. تربیت در همه‌ی ابعاد اعتقادی، عبادی و اخلاقی با توجه به ابعاد وجودی انسان کار ساده‌ای نیست. لذا لازم است همه‌ی عوامل مؤثر بر تربیت در مدرسه و خارج از آن به‌طور هماهنگ به تربیت افراد پردازند. (مشایخی مزار، 1395)

همه ما بر این باوریم که آموزش از پرورش جدا نیست. یعنی آموزشی که به‌دوراز پرورش باشد از کودکان ربات‌هایی بدون روح خواهد ساخت. پرورشی هم که دینی و اسلامی نباشد راه به‌جایی نخواهد برد و معنویت مقصد تربیت و پرورش روح است. دو مسئله آموزش و پرورش به‌خصوص پرورش‌های اخلاقی به دلیل داشتن پتانسیل فرهنگ‌سازی مقدم بر هر چیز دیگری است. (پژوهنده، 1385، ص 61 و 06)

اهمیت دوره ابتدایی در جهت رشد و شکوفایی استعداد دانش آموزان تا این اندازه اهمیت دارد که در تعریف نظام جدید آموزشی به دوره «اساس» نام‌گرفته است. از جمله کارکردهای مهم این مقطع تحصیلی می‌توان به امور زیر اشاره کرد: رشد ارزش‌ها؛ دوره کودکی به‌واسطه روح مستعد و آماده فراگیر برای آموختن، زمینه‌ای را ایجاد می‌کند که هر فعالیت‌هایی مانند نقشی بر سنگ ماندگار باقی بماند. تحویل گرفتن روح‌های مستعد دانش آموزان در مدارس ابتدایی این فرصت طلایی را به معلمان و مدیران این مدارس می‌دهد تا بهترین بهره را برای ظهور و تجلی ارزش‌ها در کودکان بگیرند. (رضایی، 1388، ۲۶۷۵، ص ۱۴)

در جریان آگاهی از مفاهیم و افزایش علاقه و رسیدن به معنای دقیق‌تر، مدارس و سازمان‌های فرهنگی نقشی کلیدی دارند و از ابزارهای متفاوتی برای انتقال مفاهیم ارزشی استفاده می‌کنند. یکی از ابزارهای فرایند یاددهی - یادگیری کتب درسی هستند که برخی از آن‌ها دارای مضامینی در زمینه‌ی شهید و شهادت هستند. هدف این کتاب‌ها، اشاعه‌ی فرهنگ شهادت و بالا بردن آگاهی و علاقه‌ی دانش آموزان نسبت به آرمان‌های شهدا است؛ اما این که دانش آموزان تا چه اندازه نسبت به آن‌ها آگاهی و علاقه دارند بستگی به فعالیت‌های یاددهی- یادگیری و مسایل دیگر دارد. تحقیقات نشان می‌دهد که فعالیت‌های یاددهی- یادگیری در افزایش آگاهی و علاقه‌ی فراگیران نسبت به مفاهیم مهم است و اگر موردتوجه قرار نگیرند اثربخشی چندانی ندارند. (هانسون و توکس، 1985).

سومرفلد و واتسون (2000) به دنبال کشف این مسئله که چگونه می‌توان میزان آگاهی و علاقه‌ی افراد را نسبت به مفاهیم بالا برد؟ به این نتیجه رسید که تشویق به فکر، از جانب معلم و افزایش جاذبه‌ی کتاب درسی می‌تواند اثربخش باشد. علاوه بر این، جا افتادن منطق مفاهیم برای معلمان و این‌که چگونه این مفاهیم را می‌توانند انتقال دهند در علاقه مندر کردن دانش آموزان و افزایش آگاهی آنان مؤثر است. مواردی از مفاهیم بسیار مهم که در قاموس انقلاب جای خود را باز کرده و به نحوی در کتاب‌های درسی گنجانده شده، مفاهیم شهید، شهادت و ایثار بوده است؛ اما این‌که «در حال حاضر اثربخشی مفاهیم تا چه اندازه است؟» و «تا چه اندازه آگاهی و علاقه‌ی دانش آموزان را به خود جلب کرده است؟» و «چه راه‌کارهایی برای افزایش اثربخشی مفاهیم فوق وجود دارد؟»، نیازمند بررسی عمیق و عینی است. واژه‌های شهید، شهادت و ایثار از جمله مفاهیمی هستند که با فرهنگ اسلامی جامعه‌ی ما عجین بوده و در انتقال ارزش‌ها و رشد فرهنگ انقلابی نقش به‌سزایی دارند. اشاعه‌ی فرهنگ شهادت، یکی از ویژگی‌های بارز و منحصربه‌فرد انقلاب اسلامی در بعد معنوی و فرهنگی است که موجب بالندگی انقلاب و اسلام در سراسر جهان گردیده است. روح این فرهنگ، تا حد زیادی وابسته به درک و علاقه‌ی افراد نسبت به این مفاهیم است. (شانک، 1991).

الگوبرداری یکی از خصوصیات انسانی است، این خصوصیت خواه آگاهانه یا ناآگاهانه به موازات زندگی و عمر انسان جریان می‌یابد ارائه الگوی سالم و مثبت می‌تواند تربیتی شایسته به فرد عرضه بدارد و نوجوان و جوان را به سمت کمالات و نیکی‌ها رهنمون باشد. شهدای گران‌قدر دفاع مقدس با تمسک به آیه شریفه " لقد کان لکم رسول الله أسوة الحسنه " نزدیک‌ترین افراد به خلق و خوی محمدی (ص) بودند و می‌توان از آن‌ها به عنوان الگوی برتر تربیت دینی و اخلاقی در زمان حاضر یاد کرد. بدین ترتیب لازم است با ارائه الگوی ممتاز و ملسوس برای نوجوان و جوان امروزی فرهنگ الگوبرداری صحیح را در جامعه خود افزایش دهیم مسئله در مقاله حاضر این است که میزان آشنایی دانش آموزان با معلمان شهید و راهکارهای افزایش آن را بررسی کنیم. (مرکز تحقیقات و مطالعات حوزه نمایندگی ولی فقیه در وزارت کشاورزی ، ۱۳۸۶ ، ص ۳۱) .

شهید مطهری نیاز به الگو و دلیل آن را این‌گونه بیان می‌کنند: خصیصه کمال‌گرایی آدمی او را از درون به حرکت وامی‌دارد تا خود را به کسانی که مظهر کمالات هستند نزدیک کند و صفات ایشان را اقتباس کرده، آن‌ها را در شخصیت خود جذب کند. (شرفی، ۱۳۷۹، ص ۲۳)

روش‌شناسی

این مطالعه از نوع توصیفی - مقطعی بر روی دانش‌آموزان پسر مقطع ابتدایی شهر یزد در سال 1401-1402 انجام شد. جامعه موردبررسی صد نفر از دانش‌آموزان پسر مقطع ابتدایی یزد بودند. این دانش‌آموزان دوره اول ابتدایی را گذرانده، و در دوره دوم ابتدایی و نیمسال اول سال تحصیلی 1401-1402 مشغول به تحصیل هستند. حجم نمونه پژوهش با استفاده از جدول مورگان 89 نفر به صورت تصادفی ساده انتخاب شد.

ابزار جمع‌آوری داده‌ها پرسشنامه‌ی محقق ساخته بود. این پرسشنامه محتوی 30 سؤال بسته در موردبررسی میزان شناخت معلمان شهید و راهکارهای افزایش شناخت با مقیاس پنج‌درجه‌ای لیکرت (بسیار زیاد، زیاد، متوسط، کم و بسیار کم) در چهار حیطه شناختی (ده سؤال)، درون‌سازمانی (نه سؤال)، برون‌سازمانی (شش سؤال) و برنامه‌ریزی (پنج سؤال) طراحی شد. با توجه به اینکه این مطالعه در زمینه میزان آشنایی دانش‌آموزان است برای تعیین روایی پرسشنامه، نظر سه نفر از متخصصین نیز پرسش شد و پرسش‌ها توسط متخصصان تعلیم و تربیت تحلیل و بررسی و اصلاحات و تغییرات لازم اعمال گردید. سپس روایی محتوایی این آزمون مورد تأیید قرار گرفت.

مرحله دوم پرسشنامه سه هفته بعد تکمیل شد و ضریب همبستگی محاسبه گردید. برای بررسی پایایی پرسشنامه از Test- Retest استفاده گردید. برای این منظور (بررسی پایایی) پرسشنامه در اختیار بیست نفر از دانش‌آموزان قرار گرفت و تکمیل گردید. مرحله دوم، پرسشنامه سه هفته بعد تکمیل شد.

شیوه‌ی نمره دهی به سؤالات پرسشنامه بین 1 تا 5 در نظر گرفته شد، به این صورت که برای عبارت «بسیار زیاد» نمره 5 و برای عبارت «بسیار کم» نمره 1 در نظر گرفته شد. جهت جمع‌آوری داده‌ها، پرسشنامه‌ها در اختیار دانش‌آموزان قرار گرفت. اهمیت این مطالعه و مهم بودن نظر آن‌ها در صورت تکمیل نمودن دقیق پرسشنامه‌ها به آن یادآوری شد. همچنین به آن‌ها اطمینان داده شد که پاسخشان کاملاً محرمانه خواهد بود.

داده‌های جمع‌آوری شده با استفاده از آزمون‌های آمار توصیفی از قبیل توزیع فراوانی، میانگین و انحراف معیار؛ و آمار استنباطی (تحلیل کوواریانس) با نرم‌افزار SPSS نسخه 23 تحلیل شدند. برای مراعات ملاحظات اخلاقی، شرکت در مطالعه، اختیاری بوده و پرسشنامه‌ها بدون نام در اختیار دانش‌آموزان قرار گرفتند.

یافته‌ها

1. سؤال پژوهشی اول: دانش‌آموزان مقطع ابتدایی- که خود آینده‌سازان فردا هستند- به چه میزان معلمان شهید را می‌شناسند؟

جدول (1) توزیع فراوانی، انحراف معیار و میانگین نمرات نظرات دانش آموزان در مورد میزان آشنایی با معلمان شهید و راهکار افزایش شناخت

عنوان	بسیار زیاد (5)	زیاد (4)	متوسط (3)	کم (2)	بسیار کم (1)	میانگین و انحراف معیار
	تعداد (درصد)	تعداد (درصد)	تعداد (درصد)	تعداد (درصد)	تعداد (درصد)	
شناخت معلم شهید	15 (8/16)	15 (8/16)	20 (4/22)	17 (1/19)	22 (7/24)	2/ 82 ± 41/1
شناخت نام چند معلم شهید	18 (2/20)	13 (6/14)	18 (2/20)	20 (4/22)	20 (4/22)	2/ ±87 1/43
شناخت تاریخ شهادت معلمان شهید	7 (8/7)	2 (2/2)	29 (5/32)	25 (28)	26 (2/29)	2/ ±31 1/14
محل شهادت تعدادی از معلمان شهید	8 (9/8)	8 (9/8)	30 (7/33)	19 (3/21)	24 (9/26)	2/ ±51 1/22
مطالعه وصیت نامه تعدادی از معلمان شهید	9 (1/10)	6 (7/6)	1	14 (7/15)	32 (9/35)	2/ ±39 1/30

حیطه شناختی

2/ ±71 1/30)22 (7/24)15 (8/16)29 (5/32)12 (4/13)11 (3/12	شناخت تعدادی از آثار معلمان شهید
61/2 ± 1/40)28 (4/31)14 (7/15)24 (9/26)10 (2/11)13 (6/14	شناخت برخی از خصوصیات شهید مطهری
76/21/35±)23 (8/25)12 (4/13)31 (8/34	(1/10)9)14 (7/15	مطالعه قسمتی از زندگی نامه شهید مطهری
07/31/35±)18 (2/20	(1/10)9)26 (2/29)20 (4/22)16 (9/17	استفاده از سایت ها جهت مطالعه زندگی نامه معلمان شهید
83/31/22±	(8/7)7	(4/4)4)21 (5/23)22 (7/24)35 (3/39	علاقه مند به مطالعه زندگی نامه معلمان شهید

جدول (1) توزیع فراوانی، انحراف معیار و میانگین نمرات نظرات دانش آموزان در مورد میزان آشنایی با معلمان شهید و راهکار افزایش شناخت

میانگین و انحراف معیار	بسیار کم (1)	کم (2)	متوسط (3)	زیاد (4)	بسیار زیاد (5)	عنوان
	تعداد (درصد)	تعداد (درصد)	تعداد (درصد)	تعداد (درصد)	تعداد (درصد)	
73/21/42±)18 (2/20)13 (6/14	(28)25)12 (4/13)21 (5/23	رفت و آمد خانواده شهدا به مدرسه
41/31/43±)13 (6/14)12 (4/13)19 (3/21)15 (8/16)33 (7/33	جشن گرفتن سالگرد تولد شهدا در مدرسه

حیطه درون سازمانی

43/31/45±)14 (7/15)10 (2/11)19 (3/21)15 (8/16		جمع آوری وصیت نامه شهدا و نصب درمدسه
51/31/47±)15 (8/16	(8/7)7)18 (2/20)15 (8/16)34 (2/38	اهدا کتاب های مربوط به شهدای معلم به کتابخانه مدرسه
15/31/50±)21 (5/23)10 (2/11)15 (8/16)20 (4/22)23 (8/25	ایجاد موزه شهدا در مدرسه
11/31/52±)21 (5/23)10 (2/11)21 (5/23)12 (4/13	(28)25	نام گذاری کلاس ها بانام شهدا
20/31/50±)18 (2/20)12 (4/13)20 (4/22)12 (4/13)27 (3/30	معرفی یک معلم شهید هر هفته
10/31/48±)21 (5/23)10 (2/11)18 (2/20)19 (3/21)21 (5/23	برگزاری مسابقه در باره معلمان شهید بین دانش آموزان
26/31/38±)15 (8/16	(1/10)9)24 (9/26)19 (3/21)22 (7/24	تشویق دانش آموزان به پژوهش در باره معلمان شهید

جدول (1) توزیع فراوانی، انحراف معیار و میانگین نمرات نظرات دانش آموزان در مورد میزان آشنایی با معلمان شهید و راهکار افزایش شناخت

عنوان	بسیار زیاد (5)	زیاد (4)	متوسط (3)	کم (2)	بسیار کم (1)	میانگین و انحراف معیار
	تعداد (درصد)	تعداد (درصد)	تعداد (درصد)	تعداد (درصد)	تعداد (درصد)	
برگزاری جشن‌های مذهبی در گلزار شهدا	27 (3/30)	11 (3/12)	23 (8/25)	10 (2/11)	18 (2/20)	21/31/48±
برگزاری مسابقات کشوری در رابطه با معلمان شهید	23 (8/25)	17 (1/19)	25 (28)	11 (1/11)	13 (6/14)	29/31/35± چهار پرونده آموزشی
برگزاری کلاس‌های شهید شناسی در مؤسسات	22 (7/24)	17 (1/19)	9	10 (2/11)	14 (7/15)	25/31/36±
دعوت از مربیان آموزش دیده جهت سخنرانی برای دانش آموزان	26 (2/29)	21 (5/23)	25 (28)	6 (7/6)	11 (3/12)	50/31/40±
ارتباط مدرسه و دانش آموزان با	24 (9/26)	9 (1/10)	31 (8/34)	9 (1/10)	16 (9/17)	17/31/40±

						خانواده معلمان شهید
67/31/40±)12 (4/13)10 (2/11)16 (9/17	(9/8)8)43 (3/48	شرکت در همایش معلمان شهید

جدول (1) توزیع فراوانی، انحراف معیار و میانگین نمرات نظرات دانش آموزان در مورد میزان آشنایی با معلمان شهید و راهکار افزایش شناخت

عنوان	بسیار زیاد (5)	زیاد (4)	متوسط (3)	کم (2)	بسیار کم (1)	میانگین و انحراف معیار
	تعداد (درصد)	تعداد (درصد)	تعداد (درصد)	تعداد (درصد)	تعداد (درصد)	
آموزش تخصصی مربوط به برنامه ریزی رابطه با زندگی نامه شهدای معلم)22 (7/24)15 (8/16)28 (4/31)10 (2/11)14 (7/15	23/31/40±
طراحی و ایجاد سایت‌هایی در رابطه با شهدای معلم	(28)25)18 (2/20)21 (5/23)12 (4/13)13 (6/14	33/31/40±
ساخت اپلیکیشن شهدای معلم)36 (4/40)16 (9/17)21 (5/23	(3/3)3)13 (6/14	66/31/40±
برگزاری دوره‌های ملی جهت محتوای سازی در رابطه با شهدای معلم)28 (4/31)11 (3/12)26 (2/29	(1/10)9)15 (8/16	31/31/40±
تهیه راهنمای)30 (7/33)20 (4/22)20 (4/22	(6/5)5)14 (7/15	52/31/40±

						استفاده از نرم افزارهای شهادی معلم
--	--	--	--	--	--	------------------------------------

یافته‌های جدول (1) نشان می‌دهد میزان آشنایی با معلمان شهید و ارائه راهکارهای افزایش شناخت از نظر دانش آموزان شامل علاقه‌مندی به مطالعه زندگی‌نامه معلمان شهید (میانگین 83/3)، شرکت در همایش معلمان شهید (67/3)، ساخت اپلیکیشن شهدای معلم (66/3)، تهیه راهنمای استفاده از نرم‌افزار شهدای معلم (میانگین 52/3)، اهدا کتاب‌های مربوط به شهدای معلم به کتابخانه مدرسه (میانگین 51/3) می‌باشد. همچنین کم‌اهمیت‌ترین مشخصه‌های شناخت معلمان شهید، شناخت تاریخ شهادت معلمان شهید (میانگین 31/2)، مطالعه تعدادی از وصیت‌نامه معلمان شهید (میانگین 39/2)، شناخت محل شهادت معلمان شهید (میانگین 59/2) می‌باشد. در حیطه شناختی، علاقه‌مند به مطالعه زندگی‌نامه معلمان شهید (میانگین 83/3)، به عنوان اولویت اول و شناخت تاریخ شهادت معلمان شهید (میانگین 31/2)، در اولویت آخر قرار داشت.

در حیطه درون‌سازمانی، اهدا کتاب‌های مربوط به شهدای معلم به کتابخانه مدرسه (میانگین 51/3)، به عنوان اولویت اول و رفت‌وآمد خانواده شهدا به مدرسه (73/2) در اولویت آخر قرار داشت. در حیطه برون‌سازمانی، شرکت در همایش معلمان شهید (میانگین 67/3)، و ارتباط مدرسه و دانش آموزان با خانواده معلمان شهید (میانگین 17/3)، به ترتیب مهم‌ترین و کم‌اهمیت‌ترین مورد بودند. در حیطه برنامه‌ریزی، ساخت اپلیکیشن شهدای معلم (میانگین 66/3)، در اولویت اول و آموزش تخصصی مربیان در رابطه با زندگی‌نامه شهدای معلم (میانگین 23/3) در اولویت آخر قرار داشت.

سؤال پژوهشی دوم: از دید دانش آموزان ابتدایی، غالب‌ترین راهکار افزایش شناخت معلمان شهید کدام است؟

جدول (2) انحراف معیار و میانگین حیطه‌های شناخت معلمان شهید از دیدگاه دانش آموزان

حیطه مورد بررسی		شناختی	شخص برون سازمانی
درون سازمانی		برنامه‌ریزی	میانگین
	21/3	78/2	34/3
1/39	1/46	1/31	انحراف معیار 1/40

در پاسخ به سؤال پژوهشی دوم، بر اساس یافته‌های جدول (2) از بین چهار حیطه مورد بررسی، حیطه برنامه‌ریزی با میانگین (41/3)، حیطه برون‌سازمانی با میانگین (34/3)، حیطه درون‌سازمانی با میانگین (21/3) به ترتیب، مهم‌ترین و حیطه شناختی با میانگین (78/2) دارای کمترین اهمیت بوده است.

بحث و نتیجه‌گیری

شناخت الگوهای رشید و بالنده، موجب به کار افتادن استعداد های راکد و ظرفیت های پراکنده وجود جوانان می شود. الگو گرایی، نسل جوان را به تعالی روح فرامی خواند. شناخت معلمان شهید و الگوبرداری از آنها، جوانان را به نوعی تحسین وامی دارد و برای دستیابی به منزلت رفیع الگوها، از هدف های محدود فراتر رفته و به سوی حیات معنوی، سوق می دهد. در پاسخ به پرسش اول درباره دانش آموزان مقطع ابتدایی که به چه میزان معلمان شهید را می شناسند، نتایج نشان می دهد علاقه مندی به مطالعه زندگی نامه و شرکت در همایش معلمان شهید مهم ترین موارد در جهت آشنایی با آنها بوده است. در بررسی سؤال دوم پژوهش، راهکار افزایش شناخت معلمان شهید کدام است، نتایج نشان می دهد همه دانش آموزان حیطه های مورد مطالعه در مورد شناخت معلمان شهید را مهم دانسته و تفاوت زیادی بین آن قائل نبودند. اما به حیطه شناختی نمره کمتری اختصاص داده بودند شاید این قضاوت مربوط به سطح علمی دانش آموزان و یا محیط آموزشی آنها باشد. پس لازم است موارد مطرح شده مدنظر مسئولین قرار گیرد و گامی بلند جهت برنامه ریزی های لازم صورت بگیرد تا معلمان شهید معرفی و این بزرگواران الگو نسل جوان شوند.

منابع

- شاهد خراسان شمالی، پایگاه جامع فرهنگ / ایتار و شهادت ویژه نامه شهدا معلم سری دوم، 1401.
- فخری قدمی کارمزدی، جایگاه ترویج فرهنگ ایتار و شهادت از منظر قرآن و روایات، فصلنامه علمی شاهد اندیشه توسط معاونت فرهنگی و آموزشی بنیاد شهید و امور ایثارگران، دوره 2، شماره 1، فروردین 1400، صفحه 85-104.
- میرمحمدی، اکرم، 1399، تربیت اخلاقی و دینی دانش آموزان در مدرسه و نقش معلم، اولین کنفرانس ملی پژوهش های کاربردی در فرایندهای تعلیم تربیت، میناب، <https://civilica.com/doc/1116218>
- بندگانی فرد، زهره، 1401، اصول تربیت اخلاقی کودکان در اسلام، 10th International Conference on Psychology of Education Science and Lifestyle, <https://civilica.com/doc/1558862>
- جوان و نیروی چهارم زندگی، محمدرضا شرفی، ص ۲۳، ناشر سروش، چاپ اول، ۱۳۷۹.
- مشایخی مزار، مهناز، 1395، مدرسه و نقش سازنده آن در تربیت دینی کودکان و دانش آموزان، اولین همایش ملی آینده پژوهی، علوم انسانی و امنیت اجتماعی، خرم آباد، <https://civilica.com/doc/667639>
- بررسی میزان علاقه و آگاهی دانش آموزان نسبت به مفاهیم شهید، شهادت و ایتار، پایگاه اطلاع رسانی فرهنگ ایتار و شهادت، 1397، <https://navideshahed.com/fa/send/188456>
- پژوهنده، محمدحسین. پژوهش های اجتماعی اسلامی. آذر - اسفند 1385 - شماره 61 و 06.
- مرکز تحقیقات و مطالعات حوزه نمایندگی ولی فقیه در وزارت کشاورزی، ۱۳۸۶، ص ۳۱.

- محمدرضا رضایی، روزنامه جام جم، شماره ۲۶۷۵، به تاریخ ۸۸/۷/۱۱، صفحه ۱۴.
- آقا پور، علی (۱۳۸۴) مجموعه مقالات همایش ایثار و شهادت دبیرخانه شورای نظارت بر ترویج فرهنگ ایثار و شهادت.
- الهامی نیا، علی اصغر (۱۳۸۰)، اخلاق و آداب معاشرت تهران مرکز تحقیقات اسلامی امامی.
- تمیمی آمدی، عبدالواحد بن محمد، (۱۳۶۶) غررالحکم و درر الکلم قم مکتب الاعلام الاسلامی.
- حر عاملی، محمد بن حسن (۱۴۰۹) وسائل الشیعه، بیروت: مؤسسه آل البيت (ع). دهخدا، علی اکبر (۱۳۶۳) لغت نامه: تهران: انتشارات امیرکبیر.
- راغب اصفهانی، حسین بن محمد (۱۳۸۷) مفردات الفاظ قرآن کریم، قم: دفتر نشر نوید اسلام.
- طباطبایی محمدحسین (۱۳۷۴)، المیزان مترجم محمدباقر موسوی، همدانی قم انتشارات جامعه مدرسین علمیه.
- طوسی، شیخ ابوجعفر محمد بن الحسن (بی تا) تفسیر البیان، بیروت لبنان مؤسسه الاعلمی للمطبوعات.
- طبرسی، حسن (۱۴۰۳)، مجمع البیان، قم: کتابخانه آیت الله مرعشی.
- طوسی، شیخ ابوجعفر محمد بن احسن (بی تا) تفسیر البیان، بیروت لبنان مؤسسه الاعلمی للمطبوعات.
- خلیل بن احمد فراهیدی العین، قم، هجرت، (بی تا)، دوم، ج ۸، ص ۲۸۴.
- یاقری خسرو، نگاه‌ی دوباره به تربیت اسلامی، تهران مدرسه، ۱۳۸۵، سیزدهم.
- گیخا، احمد حاجی، علیان نیره محمدی، مهر: مژگان و دارایی فاطمه ((۱۳۹۷) تحلیل ویژگی های استاد خوب از دیدگاه دانشجویان دانشگاه علامه طباطبایی مجله مطالعات آموزشی نما، ۷(۲)، ۴۸-۶۱ مرادی .